

4. Drømmen om at være en unik, lysende stjerne på sociale medier

Jeg hedder Olivia Friis Uhrbrand. Jeg er vokset op med de sociale medier og den medfølgende forfængelighed, hvor den perfekte selfie er målet. Det har givet mig ar på min selvpfattelse, og jeg har forsøgt at gøre oprør mod forventningerne om Insta-look, thigh gaps og evig skønhed. Jeg spekulerer på, om vi mennesker mon er mere eller mindre forfængelige i dag end førhen. Derfor er jeg taget på en rejse ind i forfængelighedens verden for at finde ud af, om det simpelthen er et lod for os mennesker at være forfængelige. Kan vi lære noget ved at gå tilbage i historien til 1700-tallet, som i den grad var et forfængelighedens århundrede? På min rejse er jeg nået til et svært sted, for jeg har brug for at finde en mening med sociale medier. Det er helt tydeligt en vej, vi ikke kan gå tilbage af, og en platform, der er kommet for at blive. Men behøver det hele at handle om forfængelighed og selviscenesættelse? Jeg skal møde Niels Ulrik Sørensen fra Center for Ungdomsforskning.

Man kan måske rette en kritisk opmærksomhed mod verden. Man skal måske rette en opmærksomhed mod verden, der kan være med til at skubbe til nogle ting, der er uretfærdige, og som bør laves om.

Nu har jeg opdaget andre sider af Instagram, som giver mig gode inputs til mine interesser. Og jeg har fjernet de profiler, som får mig til at have det dårligt med mig selv. Men selvfølgelig sidder forfængeligheden stadig i mig. Jeg poster stadig stories og opslag på Instagram. Jeg har brug for at vide fra videnskaben, hvorfor vi mennesker ikke kan lade være med at vise os frem. Jeg har opdaget, at det i 1700-tallet fyldte lige så meget som i dag. Men hvor kommer behovet fra? Og hvordan skaber vi de bedste forhold for os selv på en platform, som vi på den ene side selv er herre over og på den anden side overhovedet ikke?

--

Jeg skal mødes nu med Niels Ulrik Sørensen, som er sociolog og ph.d. i ungdomsforskning. Jeg håber virkelig, at han kan fortælle mig lidt mere om forfængelighed som

begreb og fænomen. Men jeg håber også, at han kan fortælle om mig sådan helt overordnet, hvorfor vi agerer forfængeligt i dag men også måske tilbage i tiden. Så skal vi se, om han er dukket op. Hej! Niels Ulrik? Velkommen til. Vi skal herop. Vi skal hele vejen op under taget. Jeg har glædet mig meget til at finde ud af, hvad det er, der ligger i os som mennesker, der gør, at vi har brug for at putte vores liv ud til offentligt skue hos andre, og hvorfor vi samtidig er forfængelige omkring det.

Det der med forfængelighed, det er jo noget, som skifter fra tid og sted, kontekst, og som også rammer forskellige typer af personer forskelligt. Jeg har en lidt sjov historie, jeg kom til at tænke på, da jeg spadserede herved, som på en eller anden måde meget godt illustrerer det. Den foregår, da jeg er ung teenager, og jeg er ovre at besøge min mor. Jeg bor hos min far, men jeg er ovre at besøge min mor. Og min mor spørger mig, om jeg ikke vil hjælpe min stedfar med at gå ud i haven. Og jeg kan ikke huske, om det er et eller andet med at samle blade eller et eller andet. Og så på vej ud i haven - jeg jo helt ung teenager så står jeg lige i spejlet og retter mit hår. Og så kommer min stedfar forbi, og så siger han til mig, "Du skal ikke være så forfængelig." Og så går han ud, og han tænker ikke mere over det, og ingen har tænkt mere over det siden. Men jeg kom til at tænke på det i dag, fordi jeg husker, at det faktisk ramte mig, fordi det der med at være forfængelig i forhold til krop og ydre var noget, som ramte en eller anden form for internaliseret forståelse i mig af, hvad en dreng skal være, og som på en eller anden måde skubbede til min oplevelse af, om jeg nu også var en rigtig dreng. Så det siger jo noget om det der med krop og æstetik og det at gå op i det. Det siger noget om, hvad for nogle normer, der er for det, og at de normer ikke er ens for drenge og piger, kvinder og mænd. Og de er så heller ikke ens for generationer. Han havde tydeligvis en anden oplevelse af det, end jeg havde. Det var så naturligt for ham. Der var ikke noget ondt i hans udsagn. Det var bare en naturlig, helt neutral konstatering af, at sådan gjorde man bare ikke. Så på en eller anden måde siger det noget om, at det er det flydende, at det forandrer sig over tid, og at det rammer forskellige personer forskelligt.

Og så kom jeg faktisk også til at tænke på på vej herved, at min stedfar er sådan én, der har gjort virkelig imponerende karriere. Det her finder sted i en stor villa i Nordsjælland. Og så tænker jeg, at det har han jo gået helt vildt meget op i, men det er der ikke nogen, der har betragtet som forfængeligt, fordi det var naturligt for en mand at gå op i det i hvert fald i visse kredse. Så det siger noget om det der med, at det er distribueret via køn, via klasse, via alle mulige forskellige ting. Så der er ikke fælles parametre for, hvornår noget bliver forfængeligt. Det varierer.

Men man kan sige, at definitionen, hvis man slår op i Den Nudansk Ordbog, så er det jo noget med en overdrevet optagethed af, hvordan man ser ud, eller hvordan ens personlige omdømme er. Men hvornår man bliver afkodet som én, der gør det eller har det, det varierer afhængig af, hvem man er, og hvad for et sted man befinder sig, hvor gammel man er og så videre.

Hvordan tror du, at forfængeligheden i én selv påvirker ens ageren?

Når du taler om forfængelighed, så taler du om en optagethed af krop og ydre og æstetik, tænker jeg. Det er det, der er temaet for i dag. Så jeg vil hellere tale om optagethed af krop og ydre og æstetik og selvfremstilling og så videre. Og jeg tror, det betyder rigtig meget. Det betyder rigtig meget for, hvordan man er i situationer, om man har et blik på sig selv, og hvordan man virker på andre, når man er i bestemte forskellige sociale situationer. Det har jo en del at gøre med, om man kan glemme sig selv og glide ind i noget andet, som man kan være optaget af. Det er så de mere problematiske konsekvenser. Men det kan også have den anden konsekvens. Hvis man skal læse det mere positivt, så handler det jo også om, at man tager andres blik på sig selv alvorligt; at man er opmærksom på, hvordan man virker i en gruppe eller ikke virker i en gruppe; at man faktisk er i stand til at aflæse andres reaktioner og andres blikke på, hvordan man er, og hvordan man træder frem. Og det er jo også en positiv ting.

Så der kan være et eller andet med at have svært, måske, ved at glemme sig selv, rette et måske lidt voldsomt blik på sig selv, som kan være svært at afkoble sig fra, som måske er den negative konsekvens. Den positive konsekvens er så også, at man har blik på, hvordan man virker på andre og er i stand til at justere ind i forhold til ikke at gøre skade på andre, ikke at være ubetænksom og så videre. Fordi det er jo noget med at have et blik på sig selv. Et internaliseret, ydre blik, hvor man ser sig selv udefra. Og det er jo både godt og ondt.

Er det for bedre at kunne passe ind, eller at man kan opnå noget af det eller...?

Noget af det her er båret af, hvad er det for en kontekst, man befinder sig i. Og der er blandt andet den historiske kontekst vigtig, tænker jeg. Der er sikkert nogen, der kan fortælle noget om, at det ligger helt implicit i den menneskelige natur. Det kan godt være. Men det, jeg kan se, når man har mere sociologiske briller på... Og nu arbejder jeg på Center for Ungdomsforskning, så det vil også være ungdomssociologiske briller, jeg

har på... Det er, at vi kan se, at der er sket nogle forskydninger i vores forankring, som på en eller anden måde skubber i hvert fald unge mennesker i denne her retning og også os andre i denne her retning: Altså, dels en individualisering, hvor der er fokus på, hvad du gør for dig selv og dit eget liv. Tanken er, at du skal træffe de rigtige valg. Træffer du de rigtige valg, så kan du nå derhen, hvor du gerne vil nå hen. Gør du det, så kan du sole dig selv i din egen succes. Gør du ikke det, så har du kun dig selv at skyde skylden på. Og i denne figur ligger jo det, at man skal skabe sig selv, og at man har ansvaret for at skabe sig selv. Og det er jo et ansvar, der betyder, at man er nødt til at kigge på sig selv og de valg, man træffer. Man er nødt til at forholde sig til og reflektere over sig selv og de valg, man træffer. Det tænker jeg er den ene figur.

Lige inden jeg går videre, så vil jeg sige, at det glider jo også blandt andet over i oplevelsen af kroppen. Fordi med den figur, så er livet noget formbart, noget man selv skal skabe, og den oplevelse har man også i stigende grad af kroppen. Man oplever i stigende grad kroppen som noget plastisk, som man selv har ansvaret for at forme. Jeg ved godt, at vi stadig taler rigtig meget om gener og DNA, men hvis man kigger på, hvordan vi taler om vores egne kroppe, og hvordan vi taler om hinandens kroppe, så er det i høj grad en samtale, der er struktureret omkring, at du kan, hvad du vil, og at det handler om disciplin. Det handler om at gøre noget. Det handler om at træffe de rigtige valg, ligesom jeg sagde i forhold til livet som helhed. Så der er i høj grad en forståelse af - ligesom der er af livet som helhed - af kroppen som et projekt, man selv har ansvaret for at forme og drive et bestemt sted hen. Og igen skaber det på en eller anden måde et særligt blik på og en særlig tilgang til kroppen og en særlig refleksivitet i forhold til kroppen, der ikke længere bare givet, men er noget man skal i forme, noget man skal modellere, noget man skal gøre noget ved.

Og det kan heller ikke ses uafhængigt af, at vi er i et samfund, som har enormt meget fokus på, og vores kultur er båret af, æstetisk produktion, billedmedier. Altså, det taler vi jo rigtig meget om. Især i disse år taler man rigtig meget om digitale, sociale medier, fordi vi ikke længere bare er nogle, der modtager medierne og afkoder dem og bearbejder dem, vi er aktivt medskabende i dem. Og hvis man kigger på de sociale medier, så betyder det jo, at vi kaster vores kroppe ud i et enormt stort socialt rum, hvor det bliver afkodet og set af andre og bliver underlagt den moralske dom, som også er koblet til det dér mere individualiserede kropsprojekt, hvor det handler om at gøre tilstrækkeligt, hvor det handler om, hvad du gør, og hvor meget disciplin du har, hvilke valg du træffer. Og så er vi i et hav af æstetik, hvor vi faktisk også for at kunne deltage i det sociale liv er

nødt til at kaste vores kroppe ud som en brik i et stort, digitalt univers af kroppe, kan man sige, hvor man forbinder sig via billeder af hinanden.

Jeg tænker også, at kroppen er noget, man trods alt selv kontrollerer, hvad man gør ved. Jeg kan ikke kontrollere, hvordan min fremtid ser ud sådan på det løse plan, men jeg kan godt sådan helt mærkbart gå ud og ændre på min krop og så få noget kontrol på den måde.

Ja, men det er meget interessant, ikke? Fordi vi plejer jo at tale om ungdomstiden og selvfølgelig ikke mindst puberteten som en periode i tilværelsen, hvor kroppen forandrer sig meget. Hvor der er nogle forandringer af kroppen, som faktisk betyder, at kroppen løbende opleves som ny og uforudsigelig og et afsæt for erfaringer, som man måske ikke har haft i barndomslivet. Et afsæt for udforskning af tilværelsen og sig selv. Et afsæt for nydelse, for smerte, for alt muligt, som hele tiden fornyer sig. Så kroppen i ungdomsårene er - og det er kroppen i øvrigt hele livet igennem - foranderlig. Og der et eller andet med tanken om, at man kontrollerer kroppen... Jeg kan sagtens sætte mig ind i, at du siger det, fordi der er rigtig mange, der har det sådan: Hvis livet bliver for uoverskueligt, for komplekst, og man har svært ved at overskue det, så er det meget ofte kroppen, man tyer til. Man forsøger at kontrollere kroppen for igennem kontrollen af kroppen at kontrollere livet. Men kroppen ikke mindst i ungdomsårene er ukontrollerbar og bevæger sig hele tiden. Selvfølgelig i en eller anden form for samskabelse med det, du gør ved den. Men den fulde kontrol over kroppen er en utopi.

Og så er der noget andet, som også er interessant ved det. Det er, at jo mere man fokuserer på kroppen, desto mere får man øje på aspekter, momenter, ved kroppen, som man er utilfreds med, og som ikke er kontrolleret. Jo skarpere linse du har på din krop - og det har man, når man forsøger at kontrollere sin krop, for så har man et særligt fokus på kroppen - jo mere får man så også øje på, som ikke er kontrolleret, eller som er afvigende i forhold til det projekt, du har med din krop. Så man kan sige, at ikke bare er kroppen ikke til at kontrollere, men man kan sige, at det at man vil kontrollere gør faktisk også, at den opleves som mere ukontrollerbar.

Ja. Det er lidt uhyggeligt. Ha ha.

Men der er jo også momenter af oplevelser af, at nu har jeg styr på det. Og der er momenter af glæde og tilfredsstillelse ved sig selv, fordi man har gjort et eller andet for sin

krop, at man faktisk kan se tegn på forandring... Så det er jo ikke, fordi der ikke er oplevelser af kontrol og det at have styr på livet forbundet med det at gå ind i kroppen som projektet. Det er der. Så dumme er vi mennesker trods alt heller ikke. Men der er bare en bagside ved det, at den oplevelse - den momentane oplevelse - er forbundet til nogle andre oplevelser, som måske går i den fuldstændig modsatte retning. Så man kan næsten sige, at der er tale om et polariseret billede. Jo mere man går op i kroppen og omformer den, jo mere oplever man faktisk også at få kontrol med den, men jo mere oplever man også at tabe kontrollen.

Ja. Hvordan ser det ud i dag blandt unge mennesker og optagetheden af deres udseende?

Jamen, de fleste unge mennesker lever som det mest selvfølgelige i en verden, hvor man ved, at man via ens udseende sender nogle signaler om, hvem man er. Og man ved, at man bliver afkodet, aflæst, på sit udseende. Og det gælder sådan set både drenge og piger. Og alle ved, at man bliver afkodet på, hvordan man ser ud, og at man sender nogle signaler om, hvem man er, hvad man kan, og ikke mindst hvem man gerne vil være, og hvilken gruppe man gerne vil tilhøre. Fordi det er jo ikke bare et individuelt signal om, hvem jeg er. Det er også et signal om, hvor hører jeg til henne i hele det her landskab af sociale fællesskaber, som man omgiver sig med, og som også i høj grad er defineret gennem æstetiske markører, kan man sige, som er med til at binde unge mennesker sammen med hinanden.

Hvordan ser du sociale medier som en faktor for det her?

Med de sociale medier opstår der en fornemmelse for, at hele verden er tilgængelig. Altså, det skubber til den dér forståelse for eller oplevelse af, at verden ligger derude, og det er op til mig ligesom at indtage verden. De sociale medier bidrager også til en eller anden form for kontakt ud i verden, som man ellers ikke ville have. Men det er jo ikke en selektionsfri, ureguleret kontakt, hvor alle bliver lige meget inkluderet og bliver lige meget skubbet frem. Der er store krav til, hvilke sociale koder man skal kunne mestre for at kunne fungere.

Der er en teoretiker, som arbejder med begrebet om singularisering eller en singulariseret kultur. Og det begreb går ud på, at vi i stigende grad organiserer os socialt med henblik på det singulære. Altså, det er det singulære, der i fokus i vores måde ligesom

at danne sociale relationer på. Og den person, der mestrer det singulære, han eller hun kan simpelthen kuratere sig selv på en måde, så hun fremstår som en fuldstændig unik, lysende stjerne på de sociale medier blandt andet og har adgang til et kæmpestort publikum, et crowd, som følger og hylder vedkommende. I en dansk kontekst i min egen verden så vil sådan en singulær stjerne være sådan én som Svend Brinkmann, for eksempel. Altså det, det her teori går ud på, det er at sige, at det er noget, alle stræber efter i dag. Og det er den måde, det sociale liv er organiseret på. Og det er der ganske få mennesker, der kan efterleve. Så der er den dér ide om, at verden er tilgængelig, og at det handler om at kaste sig ud i verden, samtidig med at der er en norm om, at man skal være en unik, lysende stjerne. Og de fleste af os oplever at være grå mus, der ikke får nogen likes, og som ikke rigtig spiller nogen rolle. Så det der store, store rum gør bare, at vi oplever os selv som bare mikro-bitte-lille-små, ubetydelige eksistenser.

Ja. Det er egentlig meget rart at få at vide, at det er nogle sociale spilleregler og ikke bare mig, der spiller mine egne spil. Altså, at jeg bare er medspiller i et kæmpe spil, som jeg selvfølgelig er med til at skabe, men som jeg jo også lidt ligger under for, synes jeg.

Ja. Og som jeg tror, at det gør vi allesammen. Altså, det er de færreste, der kan undsige sig at være til stede på de sociale medier, der kan undsige sig den konkurrence, det også er, om at få opmærksomhed. Og man kan sige, at der er mange flere, der vil have opmærksomhed, end der er publikum til. Så der er rigtig mange af os, der ikke får særligt meget opmærksomhed og dermed bliver tabere i det her spil. Eller oplever os selv som tabere i det her spil.

Ja, fordi vi er jo allesammen bare en del af det antal mennesker, der er på jorden. Og vi er jo bare megasmå. Men man føler sig endnu mindre i det her store univers.

Ja, fordi det er jo det kvalitatitvt nye: Fornemmelsen for, oplevelsen af, faktisk at have adgang til alle mennesker i hele verden - eller i hvert fald en stor del af de mennesker, som findes i verden. For det havde man ikke tidligere. Der var de sociale rum meget mere afgrænsede. Medierne var meget mere afgrænsede, og meget færre havde adgang til medierne. Så det var i højere grad nogle mere specifikke, afkodbare, overskuelige rum, man ligesom skulle gøre sig gældende i. Og nu er det et stort, diffust rum. Man ved ikke helt, hvem man har adgang til. Man har en fornemmelse for, at det nærmest er

hele verden. Og man oplever bare, at ens rækkevidde er lillebitte. Men man kan i hvert fald bruge det til ligesom at rette sin opmærksomhed væk fra sig selv og ud i verden, tænker jeg. Ud i verden. I stedet for at kigge på egne begrænsninger og have fokus på, hvordan kan jeg optimere mig selv, så kan man - hvis man oplever, at der er noget ude i verden, som rummer begrænsninger, uretfærdigheder, eksklusionsmekanismer, som man ikke synes er okay - så kan man rette sin opmærksomhed mod det og begynde at arbejde for at lave tingene om i stedet for kontinuerligt at kigge på sig selv og være opmærksom på, hvor kan jeg lave mig selv om. Man kan måske rette en kritisk opmærksomhed mod verden. Man skal måske rette en opmærksomhed mod verden, der kan være med til at skubbe til nogle ting, der er uretfærdige, og som bør laves om.

I stedet for at være så hård ved sig selv...

... Så skal man måske være lidt hård ved verden.

Så ret opmærksomheden væk fra dig selv og ud mod uretfærdigheder i verden, siger Niels Ulrik.

.

Jeg har under præsidentvalget i USA set, hvordan store profiler bruger deres magt politisk. Jeg vil gerne finde ud af, om mine jævnaldrende også bruger sociale medier til at gennemføre politiske agendaer.

Jeg møder Rebecca og Ditte, som er universitetsstuderende. De står bag Instagramprofilen Det lille Memedekanat. Den blev oprettet under en studenterblokade lavet af HUM-rådet. Det er et studenterorgan på Københavns Universitet. Blokaden var et svar på ledelsens planer om besparelser, der ville resultere i, at flere fag ville blive lagt sammen under ét. Efter flere fejlslagne møder besatte de studerende dekanens kontor i lidt over 30 dage, hvor de talte deres sag på sociale medier, på tv og i debatindlæg, indtil en samarbejdsaftale faldt på plads. De memes, de lavede, endte med at få en stor betydning, selvom det startede et helt andet sted.

Det startede egentlig først til internt brug. Det var aldrig nogensinde meningen, at det skulle blive et politisk værktøj, eller hvad man skal sige. Det startede som en måde ligesom at afhjælpe den stress, tror jeg, som alle ligesom følte. Fordi der var lidt en belej-

ringsmentalitet, fordi vi hele tiden var så usikre på, hvad der ville ske, og hvor længe det skulle foregå. Så jeg tror, det startede til internt sjov og ballade.

Altså, det er ikke skidesjovt at sove på et gulv på en administrationsgang i 38 dage, så der var en masse stress, og jeg tror også en masse frustrationer, som så kunne få en forløsning af, at så griner vi af det. Så laver vi Lotte og Totte-memes om det, og så bliver det knap så stressende. Ja, og så bare for at lolle.

Altså, det var en reaktion på den absurditet, der på mange måder ligesom gav sig til kende under det her, fordi at de krav, som blokaden og HUM-rådet ligesom stillede, blev meget ofte mødt på meget ukonstruktiv vis. Og jeg tror lidt, det følte som at løbe panden mod en mur kontinuerligt. Og for ligesom ja, at lave et eller andet positivt i det og ikke kun sidde med den her, "Det hele skal være så seriøst hele tiden." Så er det også bare supervigtigt at finde et eller andet fælles, man kan grine af - også netop fordi der skete simpelthen så mange ting, der bare gjorde det meget svært til tider at tage hele det her show seriøst. Og der var man ligesom nødt til at finde en eller anden kanal, eller hvad man skal sige.

Netop. Du ved, ved at fremstille det fuldstændigt absurde i det. For eksempel...

Guldfisken Cleo...

Ja, det var et meget godt eksempel.

Hvem er det?

Cleo var en...

... En gruppe fisk, faktisk.

Ja, det var en masse guppyer, der var i et akvarie inde på fakultetsdirektørens kontor. Og det var simpelthen sådan, at dem, der var på blokaden, havde tilbudt, skal vi ikke...? Fordi der måtte jo ikke komme nogen ind af de administrative medarbejdere.

Fordi I havde blokeret.

Fordi der var blokeret. Ingen ansatte på blokaden. Og derfor så kunne han jo ikke komme ind og fodre de her guldfisk eller guppyer. Så hver morgen kom der en vagt fra universitetet og fodrede dem, fordi vi havde ikke lov til at fodre dem for ham. Altså, vi havde tilbudt det. "Skal vi ikke bare gøre det? Vi vil gerne passe på de her fisk. De er jo ikke gidsler." Men det måtte vi simpelthen ikke. Og så tror jeg bare, at det blev nærmest en maskot. Så vi lavede en helt masse memes, hvor vi også insinuerede af Cleo var et gidsel.

Og det var nemlig på mange måder en gidselsituation, fordi det endte jo også med, at de her vagter overfodrede alle de her guppyer, så de endte med at dø. Og da alle guppyerne og særligt den figurative Cleo, som så dækkede over dem alle, døde, der blev der også markeret på Det lille Memedekanat, at nu var helten Cleo altså gået bort. Og det er også derfor, at hvis man kigger ind på Instagram-siden, så kan man også se, at nogle af de første memes, der er, de omhandler Cleo, fordi det var simpelthen det første, der fik den der dæmning, eller hvad man skal sige, til at ødelægges lidt. Det der med at han stoler ikke nok på os til, at vi må fodre hans guppyer, men skal have en vagt ind. Der var bare så meget logistisk over det, der var så fjollet.

Det udstillede virkelig, hvor umoden han var. Det er sjovt, fordi vi fik at vide, at det var os, der var de obsternasige møgunger. Og der var det på en eller anden måde som om, "Okay, er det virkelig os, der er det, eller er det måske i ledelsen selv?" Og de blev ved med det her med at sige, "Jamen, vi skal have konstruktiv dialog." Det blev et meme i sig selv at sige "konstruktiv dialog."

Også fordi det længste stykke tid der ville de ikke gå i dialog med os, så det var meget svært ligesom at få dem ud af buskadset i første omgang. Så det var som sagt lidt det der med at løbe panden mod en mur. Det var lidt sådan en udmattelseskrig på en eller anden måde, hvor det virkelig føltes, som om vi var i en eller anden form for belejringsmode. Og det var en utroligt stressende situation, ikke bare for folk, der bare var som menigmand, eller hvad man skal sige, på blokaden, men selvfølgelig også for dem, der ligesom sådan ledte forhandlingerne. Og jeg tror bare, det endte som sådan en i afmagten, "Hvad kan vi så gøre?" Så det startede 100 procent bare som, at nu skal vi bare lave nogle jokes og nogle vittigheder.

Det var bare meningen, at den her Instagram-side skulle være et sted, hvor mennesker, der er på blokaden, kan gå ind her. Og der kom jo også nogle gange mennesker op til mig og dig for eksempel og sagde, "Det her meme er det eneste, jeg har grinet af i dag. Jeg har sovet to timer, jeg har det ad helvedes til, og min underviser er en idiot. Men det var simpelthen det her Cleo-meme, for eksempel, der gjorde, at i dag var en god dag."

Hvilken effekt havde profilen på de studerende og på sagen?

Der var en episode, kan man sige, hvor det var, at vi havde lagt et meme op, som var blevet tilsendt til os, som forestillede Homer Simpson, der i en eller anden situation bliver tilbudt muligheden for at slå sin chef ihjel, og hvor han så siger, "Oh. Kill my boss. Do I dare live out the American dream?" Hvor den person, der havde sendt os det her meme, så havde skiftet det ud med, "Kill the dean and live out the blockade dream." Udleve blokadedrømmen og slå dekanen ihjel. Vi syntes, det var hylemorsomt.

Netop ved at tage pis på det fik vi endnu engang vist, at det var os, der var de voksne. Altså, netop ved at tage pis på det fik vi faktisk stabiliseret denne her situation, som jo ellers... altså, man skulle nærmest tro, at vi havde været inden og brænde et billede af ham og true ham på livet for real.

Kastet griseblod ud over hans adresse eller et eller andet. Og det, der også var så fascinerende ved det på en eller anden måde, det var jo, at rektor endte med at gå ud... Jeg tror, at det var et indlæg i Politiken, hvor han blandt andet også rasede over den tone, der lige pludselig var kommet i den her debat. Og jeg tror, at det, der også ligesom ramte dem på det tidspunkt, det var, at resten af den læsende offentlighed egentlig også syntes, det var ret fjollet, at de tog sig så meget tid til at snakke om jokes og vittigheder. Men det positionerede også ligesom os som voksne og ikke bare som unge, uentusiastiske, uuddannede næsten skrigeballoner, der bare var rasende over, at vi ikke kunne få vores vilje.

Hvordan påvirkede profilen debatten og udfaldet af selve blokaden?

Jamen, der blev skrevet den her artikel, efter blokaden ligesom var afviklet, og vi havde vundet, eller hvad man skal sige. Det var essentielt en kommunikationsanalyse, og jeg kan ikke huske, hvem forfatteren var, men han påpegede i hvert fald, at blokaden havde

været ekstremt effektiv i deres kommunikation, blandt andet ved at få skabt et os-mod-dem-narrativ men også blandt andet igennem Det lille Memedekanat, hvor det blev udstillet, hvor fuldstændig - også lidt for at referere tilbage til det tidligere spørgsmål - hvor ude af trit ledelsen egentlig var med os.

Men jeg troede bare, det var et eksempel på, hvordan satire og humor eller kan mobiliseres i en sag som denne her, i en politisk sag. Det, der jo endte med at ske på mange måder, det var jo, at vi udstillede ledelsen og deres mangel på vilje til at forhandle, på at indgå i dialog, på at møde os konstruktivt. Men også deres totale mangel på selvindsigt, har næsten lyst til at sige. Altså i forhold til, at de ikke kunne genkende, at det her var et humoristisk islæt. Det var aldrig nogensinde meningen, at det skulle blive et våben. Men det øjeblik, de gjorde det til et, der blev det også bare et med en kæmpeskarp æg.

Og jeg tror også, det var noget af det, vi blev rost for i denne her artikel. Eller analyse. Det var netop, at vi havde fremstillet os som dem, der havde selvironi. Men også dem, der havde ret. Og derfor, da de så netop overreagerede fuldstændig på et meme, som de fleste i vores generation jo ville have trukket på skuldrene af. "Okay, måske var det lidt hårdt. Måske skal du ikke slå dekanen ihjel eller ønske det. Men slap nu af, det er bare et meme." Netop ved at overreagere, så havde de vist sig som at være uden selvironi.

Men der tror jeg også et eller andet sted, der måske er en pointe i at citere Stan Lee her og sige, "With great power comes great responsibility." Jeg hader at trække Spiderman ind i det her, men lidt som du siger: En platform er et ansvar. Og jeg tror også, det er noget af det, vi også ligesom indså og fik lært. Fordi først var det 100 procent til internt brug og måske endda også for at holde folk uden for blokaden opdateret. Fordi på den måde fik man jo sådan set også de fleste nyheder, i forhold til hvordan går det med forhandlingerne, hvad er der sket nu, har Harald endnu en gang været i Debatten på DR2 eller lignende. Altså, det var en måde ligesom at holde folk opdateret, uden at det skulle være kedelige Facebookopslag fra HUM-rådet. Og der er også en person, der kommer op til mig og sagde, "Den eneste grund til, at jeg er på blokaden, det er på grund af Cleo-memes." Stærkt arbejde at engagere dig i sagen. At det så endte med at blive til det her politiske værktøj, nærmest propagandaværktøj, det var en uforudset konsekvens af, at ledelsen fandt det.

--

Jeg har opsøgt ungdomsforsker Niels Ulrik Sørensen fra Center for Ungdomsforskning igen, for jeg bliver ved med at tænke på det, han sagde: At man skal vende fokus væk fra sig selv og ud i verden. Men hvordan slipper man jagten på at være en unik, lysende stjerne, som han fortalte om? Lysten til at gøre sig selv likable på sociale medier?

Det noget med måden at være i verden på. Og det er noget med at afløse et individblik med et kollektivt blik, men som så ikke er rettet mod os nødvendigvis, men er rettet ud i verden. Og det, som er interessant lige nu as we speak, det er jo, at vi ser nogle bevægelser i ungdomslivet, der peger i den retning. Klimabevægelsen, for eksempel, er jo en måde ligesom at være til stede i verden på, hvor man sammen går ud og kigger på noget og forsøger at forandre noget. Retter blikket væk fra sig selv og ud i verden. Retter selvkritikken, folder selvkritikken ud og gør den til en kritik af noget i verden, muligvis endda en kritik af min generation - dem, der er ældre end mig - og hvad vi har glemt at gøre ved verden. Og jeg tænker, at det ville være sundt, hvis vi får noget mere af det. Det vil muligvis skabe mere ballade, mere politisk postyr. Men man kan sige, at din generation og de generationer, der har været før dig, har været nærmest historisk veltilpassede, har gjort alt for at leve op til samfundets normer i en sådan grad, at jeg er begyndt at tænke risikoadfærd. Ikke længere som noget, der handler om at bryde med samfundets normer og lave ballade. Men at risikoadfærd i stigende grad er det at ville leve op til samfundets fundet stormer i en sådan grad, at man ligesom gør vold mod sig selv. Så hvis du følger mit råd, så vil vi muligvis få mere af den anden type risikoadfærd: ballade og optøjer. Men jeg tror, at dels har vi en klode, der kalder på, at vi laver nogle samfundsforandringer, og dels har vi også nogle unge, som mistrives, fordi - tror jeg blandt andet - der er den dér foldet-ind-i-sig-selv-hed. Og jeg tror, at vi har brug for, at den dér foldet-ind-i-sig-selv-hed foldes ud og bliver en rettethed mod verden og et engagement i verden frem for en rettethed mod selvet og et engagement i selvet.

Jeg sidder og tænker lidt, at det må kunne revolutionere lidt den her ide om, at sociale medier er en platform, jeg kan bruge for mig selv. Og at man kan bruge den fede platform, det også er, til at skabe noget sammen med andre mennesker om noget andet. Hvorfor er det, det hele skal handle om mig? Fordi jeg tror de fleste - inklusiv nok også mange influencere - tænker, "Nå men, jeg er jo bare mig. Det er jo ikke så vildt." Men der er alligevel nogle, der følger med. Hvis det handlede mindre om, hvad ens eget ud-

seende og ens eget talent kan, og mere om, hvad man kan bidrage med, så tror jeg da, der er mange flere unge mennesker, der ville kunne slappe lidt af men også sidde og tænke, "Hvad kan jeg bidrage med?"

Ja, og jeg tænker, det sker jo allerede. I morgen skal deltage i et program, hvor der er en kropsaktivist med, som jeg tror laver alt muligt film og uploader alt muligt på de sociale medier. Og det siger jo også noget om, at det dér engagement i verden behøver ikke nødvendigvis at være at ophøre med at forholde sig til sig selv. Men det er hvor man ligesom folder det blik, man har på sig selv, ud og gør det til noget andet end et blik på sig selv. Jeg tror ikke, vi skal tilbage til den type engagement, hvor man stod strunk i verden og uden at kunne se sig selv bare gik ud og lavede verden om. Altså, jeg tror, vi er et sted, hvor det dér blik og den dér refleksivitet i forhold til selvet er med. Men det ville være fedt, hvis man ligesom kunne trække den et andet sted hen også, så den ikke stod alene. Så man blev koblet til et engagement i verden, men det betyder jo ikke, at man behøver at blive blind for sig selv eller sine egne mangler eller udviklingspotentialer, eller hvad det nu kan være, selvom der er nogle, der mener, at de her ord er grimme og onde. Og det mener jeg måske også, at de er i den aftapning, de er i nu. Men jeg tror bare, vi er et sted, hvor den refleksivitet, der er i forhold til selvet, det er en del af vores tid, og den holder ikke op med at være der. Men jeg vil bare gerne have på en eller anden måde, at det blik på selvet og den refleksivitet, som kobles til selvet, at vi også retter det udad og engagerer det i spørgsmål uden for selvet - om man så må sige.

Så har jeg sagt farvel til Niels Ulrik igen for sidste gang, og jeg har sagt farvel med en fornyet tilgang til livet egentlig og til mig selv i forhold til, hvad man kan gøre med al den energi, man lægger i selvkritik og ens forfængelighed og fokus på sociale medier. Hvis man nu lagrer den energi andetsteds, hvad man så ikke kunne få ud af det, og hvad det ikke kunne blive til, hvis hele min generation og dem efter mig prøver at distancere sig fra, hvad er det, jeg selv kan og ser ud og gør - og lægger fokuset hen på, hvad kan vi ændre ved verden gennem de midler, vi har på sociale medier.

--

Min veninde Rebecca er tilbage. Hende jeg startede min rejse med, både her i podcasten og ind i mit voksenliv.

Hej. Kom indenfor.

Tak.

Det var godt, at du ville komme igen.

Selvfølgelig. Hvordan synes du, det går?

Jeg synes, det går overraskende godt. Altså, jeg havde ikke regnet med, at nu hvor jeg har lavet alt det her, at jeg ville have et positivt syn på hele Instagram-kulturen og så videre. Fordi jeg synes egentlig, at jeg sammen med alle dem, jeg har talt med, har fået nedbrudt Instagram og hele sociale medie-kulturen i nogle stykker for at forstå den, men at jeg ligesom igennem processen har fået lappet det hele sammen igen til en udgave, som jeg tror, vi alle allesammen bedre ville kunne bruge til noget positivt. Og jeg talte med en sociolog, som kom med en meget god pointe om, at hvis det var, at man tog al den energi, som man bruger på sig selv og på at portrættere sig selv på Instagram, og fjernede fokus fra sig selv og lagde det fokus på noget andet - hvor meget man så ville kunne udrette. Prøv at tænke på, hvor meget du og jeg bruger af tid hver dag ubevidst på at tænke over, hvordan vi ser ud, eller hvad vi gør, eller når vi lægger noget op på sociale medier. Hvad betyder det? Og hvor meget energi vi bruger på det? Hvis man tog al den energi og brugte den på noget andet. Eller lagde al mulig energi sammen og fokuserede det på noget godtgørende arbejde eller et nyt fokus på noget positivt. Så tror jeg, at manden ville kunne bruge sociale medier positivt og faktisk udnytte den fantastiske platform, Instagram jo faktisk også er, til at få udrettet noget i stedet for at bruge det for sig selv.

Ja. Men er det det positive, du siger, du har fået ud af? Altså, at Instagram også kan bruges til meget andet end det her selviscenesættelse? Er det dét, du har fået ud af det ved ligesom at få det brudt lidt ned og få det lappet sammen igennem, som du siger?

Altså, jeg tror, at det at jeg talte med Marie og Mette Marie, som begge to jo er tidligere bloggere og instagrammere... Altså, det faktisk at tale med mennesket bag fik mig til bedre at kunne positivt sagt gennemskue det, der foregår på deres profiler. Og ligesom få en helt anden forståelse af, når der er nogen, der lægger noget op, hvad deres bag-

tanke er, eller hvad der er rundt omkring dem. Altså, så jeg føler, at jeg bedre kan gennemskue Instagram nu og det, jeg bliver eksponeret for på Instagram. Og samtidig synes jeg også, jeg også er blevet mere bevidst om mit eget ansvar for at følge ting, der gør mig glad, og udnytte platformen for at få noget godt ud af den i stedet for at følge folk, jeg ikke synes er nice, eller nogen, der giver mig dårligt selvværd, eller nogen, jeg synes er irriterende. For eksempel har jeg det seneste stykke tid opdaget helt vildt mange nice historieprofiler, som jeg er begyndt at følge nu. Ting, der interesserer mig, og som bidrager med noget positivt, som jeg kan lære noget af. Jeg har også udvidet min platform med ting, som interesserer mig ud over selviscenesættelsen, der forekommer hos folk. Så jeg kan bruge den til at lære ting, og jeg kan blive inspireret og følge med i samfundsdebat og så videre. Der er det jo en helt unik måde, man trods alt kan kommunikere på, som jeg tror er endnu bedre end alt det slemme, det også kan medføre på Instagram. Hvis man tager sig selv i nakken og siger, "Nu følger du fandme med noget, der gør dig godt tilpas og bidrager positivt til det feed, du alligevel ligger og scroller flere timer i om dagen."

Instagram og magasiner og så videre er jo også til for at inspirere. Og det var også det, jeg syntes Marie kom meget godt ind på: At hendes profil er en inspirationsprofil, og det er op til følgerne selv at kunne skelne mellem det, hun lægger op, og alt det, hun ikke lægger op - at der er nok forskel. Og at man følger med hos hende, for at man køber sig ind i det univers, hun tilbyder. Og det samme gør man jo også med folk, der så deler den fuldstændig modsatte og ufiltrerede del af deres liv. Men jeg tror også, det er der, hvor grænserne bliver meget hårdt tegnet op, fordi det ene er for meget, og det andet er for lidt. Og jeg kan ikke engang svare på, hvad jeg egentlig selv foretrækker, fordi jeg synes jo egentlig, at jeg blander dem, jeg følger, meget godt i forhold til sådan nogle ting. Og det er jo nok dér, hvor ens eget ansvar ligesom spiller ind. At du er selv ansvarlig for, hvem du følger, og hvad du får ud af det. Men hvis du køber præmissen, så må du også være med på, at det er sådan, det er.

Ja. Tror du, at du fremadrettet kommer til at lave noget mere af sådan nogle ting her? Eller måske indretter dig selv lidt efter det her med at få det realistiske billede lidt frem?

Altså, det er svært at svare på, synes jeg, fordi jeg ikke er en offentlig person på Instagram. Så jeg har jo ikke en, kan man sige, stor stemme. Men jeg synes allerede nu, at jeg har mærket en forskel i mig selv, og hvordan jeg ligesom bruger Instagram, som jeg ærligt må indrømme, at jeg bruger langt mindre tid på nu end for en måned siden. Og

jeg synes, at jeg er blevet meget hård til bare at sortere fra. Hvis der er noget, jeg ikke bryder mig om og ikke gider læse om eller ikke gider se på, så fjerner jeg det, fordi det er min app, og det er min telefon, og det er mit valg. Og så må jeg jo også respektere mig selv, når jeg synes, at det bliver nederen, at så fjerner jeg det fra mig selv. Men jeg synes, at jeg ligesom er blevet bedre til ligesom at svæve op og se mit liv udefra: "Nå, men det er det, du har. Og jeg har det her liv, og vi allesammen lever forskelligt." Men hvis jeg så gerne vil leve hendes liv, så skal jeg jo have det hele med og ikke bare hendes Instagram-profil. Og jeg er ligesom blevet bedre til at værdsætte det, jeg selv har, både med udseende og intellekt og venner og familie og alt det materielle og så videre. Det er jo ikke så slemt. Ja, men jeg tror, at for at jeg ligesom kan bruge det til noget aktivt fremadrettet, så kræver det jo nok, at jeg går endnu mere til den på Instagram og retter fokus et bestemt sted hen. Og det fokus har jeg så ikke fundet endnu. Men jeg synes, jeg bliver bedre til at finde ting, jeg synes er sjove, på Instagram, og som måske kan inspirere mig i retningen af noget, jeg kan bruge det til fremadrettet,

--

Min rejse ind i min egen og menneskehedens forfængelighed er slut for nu. Influencere og historikere har sat nye tanker i gang hos mig. Mit forhold til sociale medier er et helt andet nu, end da jeg startede rejsen. Jeg ved nu, at hvis jeg retter fokus væk fra mig selv og ud imod verden, så kan jeg udrette meget. Og hvis jeg lader være med at bruge så meget energi på at fokusere på mig selv, så vil jeg heller ikke være så hård mod mig selv. Jeg vil prøve at lægge mine tanker og min energi i noget, jeg gerne vil bruge tid på. Noget jeg synes er sjovt. Jeg ved endnu ikke helt, hvad det er. Vi skal blive bedre til at tage ansvar for, hvad vi eksponerer os selv for. Slukke for det, der får os til at have det dårligt med os selv, og i stedet følge nogle mennesker, som giver positive inputs til livet. Og måske skal vi værdsætte, hvad vi selv har, i stedet for at ønske os andres liv. Give os selv lov til at slappe af og tænke over, hvor heldige vi er at leve i en verden, hvor vi har sociale medier. For jeg tror, sociale medier er mere godt end ondt - hvis vi formår at bruge dem ordentligt.

Forfængelighedens Århundrede er produceret for Loud af Vores Tid, Nationalmuseets digitale medie. Får historisk perspektiv på nutiden i din podcast-app, på www.vorestid.dk, eller besøg www.loud.land.